JYX JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Kronlund, Anna; Torney, Diarmuid; Hakala, Emma; Poutanen, Mikko; Vaha, Milla Emilia

Title: Politiikasta-raati: Näkökulmia ilmastomuutokseen

Year: 2021

Version: Published version

Copyright: © 2021 Valtiotieteellinen yhdistys

Rights: In Copyright

Rights url: http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en

Please cite the original version:

Kronlund, A., Torney, D., Hakala, E., Poutanen, M., & Vaha, M. E. (2021, 5.11.2021). Politiikasta-raati: Näkökulmia ilmastomuutokseen. Politiikasta. https://politiikasta.fi/politiikasta-raati-nakokulmia-ilmastomuutokseen/

POLITIIKASTA-RAATI: NÄKÖKULMIA ILMASTOMUUTOKSEEN

5.11.2021 Politiikasta lehti | Artikkelit | Anna Kronlund, Diarmuid Torney, Emma Hakala, Mikko Poutanen, Milla Emilia Vaha

Nyt kun maailma seuraa YK:n ilmastokokousta Glasgowssa, on hyvä hetki miettiä, miten ilmastonmuutoksesta pitäisi puhua. Kolme asiantuntijaa pohtivat, mitkä näkökulmat keskustelusta puuttuvat.

Ilmastomuutoksesta on tullut osa kansallista ja kansainvälistä politiikkaa, joka tunnistetaan myös entistä laajemmin taloustieteen piirissä. YK:n ilmastokokouksien ohella ilmastomuutos on noussut myös YK:n turvallisuusneuvoston agendalle. Uudet poliittiset ohjelmat, kuten niin kutsutut Green New Deal -aloitteet, pyrkivät puuttumaan ilmastomuutokseen. Muutos on kuitenkin hidasta, osin siksi, että poliittinen vastakkainasettelu ilmastomuutoksen kohdalla on merkittävää. Esimerkiksi presidentti **Donald Trumpin** kaudella monet osavaltiot ja kaupungit ilmoittivat pitäytyvänsä ilmastomuutoksen vastaisissa toimissa, vaikka presidentti itse sanoutuikin irti Pariisin ilmastosopimuksesta.

On myös nähty, että ilmastomuutoksen ja talouskasvun irtikytkentä on vaikeaa jo pelkästään puheen tasolla.

Pitäisikö pelottavien tulevaisuusvisioiden ohella pystyä tarjoamaan toivoa?

Koska edistys on hidasta, Elokapinan (*Extinction rebellion*) kaltaiset kansalaistottelemattomuusliikkeet ovat aktivoituneet ja saavuttaneet merkittävää näkyvyyttä. Myös tutkijat ovat joutuneet arvioimaan uudelleen suhdettaan aktivismiin. Hitaasta edistyksestä kärsivät erityisesti ne valtiot, joille ilmastomuutos ei ole ainoastaan sopeutumiskysymys, vaan suoranainen eksistentiaalinen uhka.

On syytä kysyä, miten ilmastomuutoksesta voi ja kannattaa puhua nykyisten rakenteiden puitteissa. Pitäisikö pelottavien tulevaisuusvisioiden ohella pystyä tarjoamaan toivoa? Mitä näkökulmaa nykyinen ilmastomuutokseen liittyvä keskustelu kaipaa?

Tässä *Politiikasta*-lehden elokuussa järjestämään webinaariin pohjaavassa Politiikasta-raadissa näkökulmiaan tarjoavat Ulkopoliittisen instituutin vanhempi tutkija ja BIOS-tutkimusyksikön jäsen **Emma Hakala**, Dublin City Universityn apulaisprofessori **Diarmuid Torney** sekä University of the South Pacificin kansainvälisen politiikan yliopistolehtori **Milla Vaha**. Politiikasta-raadin ovat toimittaneet webinaarin puheenjohtajat Politiikasta-lehden vastaava päätoimittaja **Mikko Poutanen,** ja politiikan tutkija **Anna Kronlund** Jyväskylän yliopistosta, jotka myös käänsivät apulaisprofessori Torneyn kommentit suomeksi.

Mitkä ovat tärkeimmät näkökulmat mielestänne ilmastomuutoksesta keskustelemiseen?

MILLA: Tuvalun entinen pääministeri **Enele Sapoaga** kommentoi usein kansainvälisillä foorumeilla, että Tuvalun pelastaminen on yhtä kuin maailman pelastaminen. Mielenkiintoisesti Suomen presidentti Sauli Niinistö käytti samankaltaista ilmaisua puhuessaan ilmastokokous COP-26 Suomen puheenvuorossa viitatessaan arktiseen alueeseen. Tämän suuntaisissa lausunnoissa kiteytyy ilmastomuutoksen todellisuus: ilmastonmuutos, joka vaikuttaa kaikkiin tavalla tai toisella, ei kuitenkaan vaikuta kaikkiin yhtäläisesti. Ilmastokriisissä on kyse globaalista oikeudenmukaisuudesta.

Emme voi teeskennellä, että Tuvalun tapahtumilla ei ole mitään tekemistä globaalin pohjoisen eli meidän kanssamme.

Monenkeskisen kansainvälisen poliittisen yhteistyön tulisi olla moniäänisempää ja verkostoituneempaa, jotta olisi mahdollista ratkaista olemassa olevia ja tulevia, yhä monimutkaisempia ja yhteen limittyneitä kriisejä, jotka vaikuttavat ihmisiin erilaisella intensiteetillä ja aikajänteellä.

Tiede ei tee poliittisia päätöksiä, mutta sen tulisi ohjata niitä. Poliittisten päätösten tulisi perustua yksilöiden oikeudenmukaiseen kohteluun ei ainoastaan Suomessa vaan globaalisti. Ilmastokriisi itsessään ei syrji ketään. Emme voi teeskennellä, että Tuvalun tapahtumilla ei ole mitään tekemistä globaalin pohjoisen eli meidän kanssamme.

DIARMUID: Olen samaa mieltä Millan kanssa siitä, että ilmastonmuutoksessa on olennaisesti kysymys oikeudenmukaisuudesta: köyhien ja rikkaiden maiden välillä, yksittäisten maiden köyhien ja rikkaiden kansalaisten välillä, sukupolvien välillä, mukaan lukien kaikki tulevat sukupolvet ja ihmisten sekä luonnon välillä. Lisäisin vielä tähän, että vaikka osaltaan ilmastonmuutokseen vastaamisessa on kyse tieteestä ja teknologiasta, siihen vaikuttavat keskeisesti myös eri sosiaaliset tekijät, kuten kollektiivisen päätöksenteon mekanismit paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla, kulttuuriset normit ja arvot sekä taloudelliset järjestelmät, joihin toimintamme pohjautuu.

Ilmastonmuutoksen turvallisuusvaikutuksien tunnistaminen ei ole kuitenkaan tähän asti johtanut ennaltaehkäiseviin toimiin tai konkreettiseen ilmastopolitiikkaan.

EMMA: Osana prosessia, jonka avulla ilmastonmuutos on noussut kansainvälisen politiikan keskiöön, voidaan mainita sen lisääntyvä kytkeytyminen turvallisuuspolitiikkaan. Tässä on järkeä, koska ilmastonmuutos monella tapaa myös edesauttaa turvallisuusuhkien muodostumista. Turvallisuutta koskeviin argumentteihin suhtaudutaan myös vakavammin kuin esimerkiksi kehityspolitiikkaa koskeviin argumentteihin.

Ilmastonmuutoksen turvallisuusvaikutuksien tunnistaminen ei ole kuitenkaan tähän asti johtanut ennaltaehkäiseviin toimiin tai konkreettiseen ilmastopolitiikkaan. Tämän seurauksena on noussut esiin huoli siitä, että *turvallistaminen* johtaa demokraattisen debatin kaventumiseen ilmastonmuutoksen vaikutusten lieventämisen sijaan.

Olisi kuitenkin virhe epäonnistua selkeiden ilmastonmuutokseen liittyvien riskien tunnistamisessa ja estämisessä tämän vuoksi. Viime kädessä ilmastonmuutoksen turvallisuutta koskeva keskustelu viittaa siihen suuntaan, että on löydettävä uusia, eri tahot huomioivia tapoja käsitellä ilmastonmuutokseen ja turvallisuuteen liittyviä riskejä.

YK:n ilmastopaneelin IPCC:n uusin elokuussa julkaistu raportti jatkoi synkeiden tulevaisuuskuvien sarjaa. Mitkä teidän mielestänne olivat raportin tärkeimmät huomiot?

EMMA: Raportissa oli vain vähän tietoa, joka olisi ollut kokonaan uutta, mutta sitä tärkeämmin raportti esitti lisääntyvällä varmuudella ilmastonmuutoksen vaikutukset. Esimerkiksi suhde ilmaston lämpenemisen ja päästöjen kehityksen välillä on paljon selvempi nykyään. Raportti myös korosti kasvanutta varmuutta siitä, että 2050-luvulla nettopäästöjen tulisi nollaantua. Lisäksi äärisääilmiöitä koskeva tiede on kehittynyt ja pystyy nyt osoittamaan, miten jotkin jo nykyisin kokemamme vaikutukset ovat seurausta ilmastonmuutoksesta.

Minulle nämä raportin huomiot alleviivaavat tarvetta IPCC:n kaltaisille instituutioille, jotka voivat lisätä ymmärrystämme tulevaisuuden haasteista, vaikka niiden työ voikin vaikuttaa hitaalta ja vaivalloiselta.

DIARMUID: Keskeinen tieteellisen tiedon kehittyminen edellisestä vuosien 2013–2014 IPCC:n arvioraportoinnista koskee tapahtumien selittämistä, jonka seurauksena on mahdollista todentaa erilaisten säätä koskevien ääri-ilmiöiden ja ilmastonmuutoksen yhteys. Ajateltuna taaksepäin vuosiin 2013–2014 kaikki, mitä ilmastonmuutosta koskevaan tieteen oli mahdollista kertoa meille, koski erilaisten sään ääri-ilmiöiden lisääntymistä sekä määrältään että intensiteetiltään.

Yksittäisten sääilmiöiden osalta osattiin kertoa vain vähän. Erityisesti tämä ilmastotieteen ala on edistynyt nopeasti ja tutkijat osaavat nyt tunnistaa ilmastonmuutoksen roolin säiden ääri-ilmiöiden todennäköisyyksien lisääntymisessä.

Useat muut alueet maailmassa ovat kärsineet vakavista ilmastonmuutoksen seurauksista jo paljon pidempään. Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa siten kyse voi olla pikemminkin heräämisestä samaan todellisuuteen muiden kanssa.

Euroopassa kuten myös Pohjois-Amerikassa elokuun alussa julkaistu Working Group I raportti osui yhteen monien korkean profiilin katastrofaalisten sääilmiöiden kanssa. Näihin lukeutuvat esimerkiksi voimakkaat tulvat Saksassa ja laajat maastopalot Kaliforniassa. Tämä on vaikuttanut ilmastomuutoksen poliittiseen narratiiviin Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa sekä lisännyt IPCC:n raportin sanoman vaikutusta.

Toki useat muut alueet maailmassa ovat kärsineet vakavista ilmastonmuutoksen seurauksista jo paljon pidempään. Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa siten kyse voi olla pikemminkin heräämisestä samaan todellisuuteen muiden kanssa.

MILLA: Tässä yhteydessä haluan lainata Tyynenmeren edustajan **Kosi Latun** (Director-General of the Secretariat of the Pacific Regional Environment Programme) viimeisintä IPCC:n raporttia koskevia kommentteja: “nyt on viimeinen tilaisuus, kaikkien tulee toimia nyt. Meidän tulee vedota inhimillisyyteen, meillä tulee olla poliittista tahtoa toimia – kaikkien tulee tehdä osansa kasvihuonepäästöjen vähentämiseksi tänään.”

Vaikka Tyynenmeren ovat pieniä kooltaan, monet jopa mikrovaltioita, ne ovat onnistuneet kollektiivisella toiminnallaan olemaan kokoaan suurempia YK:ssa.

Tyynenmeren näkökulmasta uusin IPCC:n raportti ei kerro mitään uutta. Aiemmat raportit, kuten vuoden 2014 raportti, nostivat esiin pienten, kehittyvien saarivaltioiden aseman. Merenpinnan nousu, trooppisten myrskyjen lisääntyminen ja muiden negatiivisten vaikutusten rooli on tiedostettu Tyynenmeren alueella jo pitkään. Pienten saarivaltioiden allianssi yhdessä pienten kehittyvien saarivaltioiden yhteenliittymän kanssa ovat nostaneet ahdinkoaan selkeästi esiin kansainvälisillä foorumeilla, kuten YK:n ilmastonsuojelun puitesopimuksen (UNFCCC) viitekehyksessä.

Vaikka kaikki näistä valtioista ovat pieniä kooltaan, monet jopa mikrovaltioita, ne ovat onnistuneet kollektiivisella toiminnallaan olemaan kokoaan suurempia YK:ssa. Mielestäni IPCC:n raportissa tunnistettu fakta pienten kehittyvien saarivaltioiden kokemista uhista ja

haavoittuvuudesta on yksi esimerkki tästä. Ilmastonmuutos on monien kansainvälisten kokousten agendalla, erityisesti käynnissä olevassa YK:n ilmastokokouksessa (COP-26) Glasgowssa.

Mitkä mielestänne ovat tällä hetkellä keskeisimmät foorumit, jolla ilmastonmuutosta käsitellään? Kyetäänkö näillä foorumeilla ottamaan huomioon riittävä näkökulmien kirjo?

MILLA: Ilmastokriisiä kuvataan usein kahdella tapaa: joko tuomiopäivän skenaariona tai uskomalla teknologisten ratkaisujen kaikkivoipaisuuteen sen ratkaisemiseksi. Lisäksi on erilaisia ilmastonmuutoksen kieltämisen ryhmittymiä. Ilmastonmuutosta kuvataan tulevaisuuden uhkakuvana, vaikka monet ihmiset maailmassa jo elävät tämän todellisuuden kanssa. Viimeisen viiden ja kymmenen vuoden aikana eteläisen Tyynenmeren alue on jo kohdannut enemmän vakavia viidennen luokan pyörremyrskyjä kuin koskaan aiemmin 1970-luvulla aloitetun seurannan aloittamisen jälkeen.

Viime vuonna, kun maailma havahtui COVID-pandemiaan, me elimme keskellä aktiivista pyörremyrskyjen kautta. 27 ihmistä, jotka menettivät henkensä Haroldiksi kutsutun pyörremyrskyn vuoksi Solomonin saarilla huhtikuussa 2020, olivat sekä ilmastonmuutoksen että pandemian uhreja: huolimatta lähestyvästä pyörremyrskystä uhrit olivat pääkaupunki Honiaran asettamien koronarajoitusten takia pyrkimässä takaisin kotisaarilleen, kun heitä kuljettanut laiva haaksirikkoutui.

Tyynenmeren asukkaille ilmastonmuutoksen todellisuuden tai vaikutuksen kyseenalaistaminen tarkoittaa heidän arkipäiväisten kokemustensa aliarvioimista ja sen vähättelyä, millaista on asua saarilla tänä päivänä.

> Ilmastonmuutosta kuvataan tulevaisuuden uhkakuvana, vaikka monet ihmiset maailmassa jo elävät tämän todellisuuden kanssa.

En halua puhua paikallisten puolesta tässä asiassa, mutta näkökulmat ja ratkaisut, jotka nojaavat alkuperäiskansojen tietotaitoon, perinteisiin teknologioihin ja ei-länsimaisiin näkemyksiin ilmastonmuutoksesta usein sivuutetaan kansainvälisesti. Kuuntelemalla useita ja erityisesti alkuperäiskansojen näkemyksiä, uskon, että meillä olisi mahdollisuus kattavampaan keskusteluun ilmastonmuutoksesta, jossa kaikkien näkemykset tulevat huomioiduksi.

DIARMUID: Viimeisten 30 vuoden aikana kansainväliset ilmastonmuutosneuvottelut ovat johtaneet useisiin kansainvälisiin sopimuksiin, kuten esimerkiksi YK:n ilmastonsuojelun puitesopimukseen, Kioton protokollaan ja Pariisin sopimukseen. Samanaikaisesti kuitenkin globaalien kasvihuonepäästöjen määrä on jatkanut kasvuaan. Tämän seurauksena jotkin kommentaattorit ovat esittäneet erilaisia ”minilateraalisia” neuvotteluja, jotka toisivat yhteen vain ne maat, joilla on keskeisin vaikutus päästöjen kasvuun.

Tämä kuitenkin sivuuttaa kokonaan sen tärkeän huomion, että eniten ilmastomuutoksen vaikutuksista kärsivät tahot, kuten pienet saarivaltiot ja vähiten kehittyneet maat, ovat harvemmin vastuussa itse ongelmasta. Samalla se jättää huomioimatta, että ehkä me tarvitsemme vähemmän globaaleja neuvotteluita ja enemmän kansallisen tason päästövähennyksiä.

> Paikallisen ja alkuperäisväestön tietämys ja ruohonjuuritason toiminta ovat perusedellytyksiä ilmastonmuutoksen hillitsemiselle ja siihen varautumiselle.

EMMA: Nykyisissä ilmastonmuutosta koskevissa keskusteluissa osalta on paljon parannettavaa juuri näkökulmien kirjossa. Valitettavasti meillä ei ole juurikaan hyviä esimerkkejä kansainvälisten instituutioiden tai mekanismien edustuksellisuudesta ja todellisesta näkökulmien kirjosta. On kuitenkin huomattavissa hidasta edistystä, jonka kannustimena toimii vahventuva käsitys siitä, että paikallisen ja alkuperäisväestön tietämys ja ruohonjuuritason toiminta ovat perusedellytyksiä ilmastonmuutoksen hillitsemiselle ja siihen varautumiselle.

Huomauttaisin myös, että tätä keskustelua on vienyt eteenpäin yhä tärkeämmäksi muotoutunut ilmastonmuutosaktiivien ryhmä, joka on paitsi kansainvälinen myös hyvin verkostoitunut.

Tästä onkin hyvä jatkaa kansalaistottelemattomuuden kysymykseen. Kestävyysvaje on käsitteenä meille tuttu taloudesta, mutta sitä voidaan myös soveltaa ilmastomuutokseen. Retorisesti kyse on samasta asiasta, eli siitä, miten tulevien sukupolvien ääni voidaan tuoda esiin siten, että nykyiset sukupolvet velvoitetaan olemaan vahingoittamatta toiminnallaan tulevien sukupolvien elinmahdollisuuksia. Miltä tämä teistä kuulostaa, voidaanko poliittista retoriikkaa näin soveltaa muille aloille?

EMMA: Sosiaalisten liikkeiden mobilisoiminen on osa demokraattista prosessia ja kertoo myös prosessin toimivuudesta. Demokratian etu tulee nimenomaan siitä, että se sallii puntaroivan keskustelun aloitteista ja niiden vaikutuksista eri ryhmille. Nähdäkseni tämä on edelleen keskeistä huolimatta siitä, että esimerkiksi Elokapina on kyseenalaistanut institutionaalisen puoluepolitiikan mahdollisuudet ilmastonmuutoksen ratkaisemiseksi riittävän nopeasti. Näin perustellen on valittu kansalaistottelemattomuus linjaksi.

Tämä voidaan nähdä aloitteena haastaa olemassa olevia poliittisia prosesseja ulkopuolelta pakottaen prosessit toimimaan nopeammin. Voidaan jopa sanoa, että tässä koetellaan poliittisten päättäjien kykyä tehdä rohkeita ratkaisuja nyt, vaikka mahdolliset vaikutukset kokonaisuudessaan voidaan nähdä vasta myöhemmin.

> Toimimattomuudesta on vakavia seurauksia, joskaan ei välittömästi niille, jotka nyt epäonnistuvat tarvittavien toimenpiteiden tekemisessä.

DIARMUID: Tämä on tosi tärkeä asia. Ilmastonmuutosta koskevien toimien viivästyttäminen, etenkin rikkaissa maissa, ei ole merkityksetöntä. Toimimattomuudesta on vakavia seurauksia, joskaan ei välittömästi niille, jotka nyt epäonnistuvat tarvittavien toimenpiteiden tekemisessä. Toimimattomuus luo seurauksia jo nykyisen sukupolven aikana riippuen siitä missä asuu: ilmastomuutos – ilmastokriisi – näyttäytyy erilaiselta muutosten etulinjassa olevissa kehittyvissä maissa. Toimimattomuuden seuraukset ulottuvat myös tuleviin sukupolviin, jotka kohtaavat ilmastonmuutoksen pahimmat seuraamukset laajemmin.

Oikeudenmukaisuus on siksi erittäin hyvä näkökulma, jonka kautta ilmastonmuutoksen problematiikkaa voidaan tarkastella. Laajemmin tätä näkökulmaa voidaan tarkastella ”hiilidioksidibudjetin” (*carbon budget*) näkökulmasta, joka tarkoittaa tiettyä määrää, jonka globaali yhteisö kokonaisuudessaan voi kokonaisuudessaan käyttää samalla huomioiden Pariisin ilmastosopimuksen reunaehdot koskien 1,5 tai 2 asteen lämpötilan nousua.

Koska hiilidioksidi ei poistu ilmakehästä vuosisatojen tai vuosituhannenkaan aikana, tänään toteutuvat päästöt leikkaavat päästöjä myös ensi viikolla, ensi vuonna tai seuraavalla vuosikymmenellä. Ajatellessamme ilmakehää tästä näkökulmasta on syytä miettiä, miten loput ”päästöbudjetista” tulisi oikeudenmukaisesti jakaa ei vain maiden, vaan myös tulevien sukupolvien välillä.

> Ilmastorahoitus ei ole lähelläkään tarvittavaa tasoa.

MILLA: Palatakseni ensimmäiseen vastaukseeni haluan korostaa, että ilmastokriisissä on kyse oikeudenmukaisuudesta. Se kärjistää olemassa olevaa globaalia epäoikeudenmukaisuutta ja kuten nykyinen pandemia osoittaa, tekee siitä asteittain näkyvämpää. Vuosikymmenten ajan ilmasto-oikeudenmukaisuutta koskevat keskustelut ovat kehittyneet käsitteiden, kuten ”yhteiset mutta eriytyneet vastuullisuudet” (*common but differentiated responsibilities*) tai ”saastuttajat maksavat” varaan, joilla on vain vähän käytännön merkitystä kehittyneiden maiden ilmastopolitiikalle.

Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen vaativat resursseja ja monet ilmastonmuutoksen seuraukset etulinjassa kohtaavat maat ovat kehittyviä maita ilman näitä resursseja. On selkeästi tarve kehittyvien maiden kasvavalle tuelle ja rahoitukselle. Ilmastorahoitus ei ole lähelläkään tarvittavaa tasoa. Pariisin ilmastosopimuksen artikla 8 pysyvistä menetyksistä ja vahingoista, jota pienten kehittyvien saarivaltioiden johdolla neuvoteltiin, vain korostaa lisärahoituksen tarvetta tulevaisuudessa.

Ilmastomuutos on keskeisesti myös turvallisuuspoliittinen kysymys. Konfliktit vedestä ja muista välttämättömistä resursseista todennäköisesti lisääntyvät. Tämä vaikuttaa myös ruokaturvallisuuteen, kun viljelyskelpoisen maa-alan määrä kutistuu. Saadaanko poliitikkoja motivoitua toimiin tämän näkökulman kautta?

MILLA: Tyynellämerellä turvattomuuden eri asteet ovat jo olemassa. Maat ovat etsineet erilaisia ratkaisuja ruuan ja puhtaan juomaveden saatavuuden turvaamiseksi kansalaisilleen. Fidžin pääministeri **Frank Bainimarama** on toistuvasti luvannut, että Fidži tulee pienten naapureidensa avuksi tarvittaessa. Maailmanpankki on kannustanut Australiaa ja Uutta-Seelantia tukemaan Tyynenmeren valtioiden asukkaiden työ- ja koulutusmahdollisuuksien lisäämistä heidän valmistautuessaan suunniteltuihin muuttoihin ulkomaille, jos maat peittyvät veden alle. Mailla on omia kansallisia muutto-ohjelmiaan joko valmiina tai suunnitteluvaiheessa.

Kyliä on jo siirretty kauemmas rannikolta. Tyynenmeren asukkailla on vuosisatojen historia liikkuvuudesta. Tästä tuli varsinaisesti ongelmallista vasta kolonialismin aikakaudella, kun valtioiden rajoja määriteltiin eri saariryhmittymien välillä. Tällöin syntyivät myös pienet saarivaltiot laajalle alueelle.

Tongalainen runoilija ja akateemikko **Epeli Hau'ofa** on esittänyt idean "merellisistä valtioista" viitaten ajatukseen siitä, että tavoillamme puhua ja käsitteellistää maailmaa on merkitystä sille, miten suhtaudumme ja vastaamme siihen. "Pienellä kehittyvällä saarivaltiolla" on aivan erilainen konnotaatio kuin "isolla merellisellä valtiolla". Ensimmäinen viittaa pienuuteen, kaukaisuuteen ja haavoittuvuuteen, kun taas jälkimmäinen asettaa laajat saaria ympäröivät merialueet ja niiden resurssit keskiöön. Tämä myös korostaa näkemystä siitä, että nämä valtiot ovat itse asiassa paljon isompia ja resurssirikkaampia kuin yleensä ajatellaan ja siten maiden turvallisuuteen koskeviin huoliin tulisi suhtautua ottaen tämä huomioon.

Maailmanpankki on kannustanut Australiaa ja Uutta-Seelantia tukemaan Tyynenmeren valtioiden asukkaiden työ- ja koulutusmahdollisuuksien lisäämistä heidän valmistautuessaan suunniteltuihin muuttoihin ulkomaille, jos maat peittyvät veden alle.

Näiden merellisten resurssien takia Tyynenmeren alueesta on tullut myös geopolitiikan kannalta entistä tärkeämpi. Kiina on laajentanut Silkkitie-aloitettaan (*Belt and Road*) koskemaan myös Tyynenmeren maita ja aiheuttanut tiettyjä alueellisia jännitteitä kannustamalla maita tunnustamaan Kiina Taiwanin sijaan. Australian "Step up", Uuden-

Seelannin ”Pacific reset” ja Yhdysvaltojen ”Indo-Pacific” -strategia ovat kaikki korostaneet Tyynenmeren aluetta maailmanpolitiikassa.

Samanaikaisesti Tyynenmeren alueen maiden näkemykset itsessään ohitetaan usein aluetta koskevissa turvallisuuskysymyksissä. Siinä missä suurvallat kilpailevat vaikutuksesta Tyynellämerellä, alueen maat itse ovat luoneet kunnianhimoisia suunnitelmia merialueiden rajojen jäädyttämisestä turvatakseen oman olemassaolonsa.

DIARMUID: Ei ole epäselvyyttä siitä, etteikö ilmastonmuutos olisi turvallisuuskysymys. Kun ilmastonmuutoksen vaikutukset tulevat vakavimmiksi ja kokonaisvaltaisemmiksi, tulee se luultavimmin muokkaamaan myös turvallisuuden kuvaa maailmanlaajuisesti. Armeijan suunnittelijat tietävät jo tämän: Yhdysvalloissa myös ilmastomuutokseen enemmän tai vähemmän epäilevästi suhtautuvien republikaanipresidenttien, kuten **George W. Bushin** ja **Donald Trumpin** kausien aikana Yhdysvaltojen asevoimat ovat ottaneet ilmastonmuutoksen uhan tosissaan. Turvallisuudesta vastuussa olevilla ammattilaisilla ei olisi ollut varaa välinpitämättömyyteen.

Globaalilla tasolla ilmastonmuutosta koskeva politiikka ja turvallisuus ovat kuitenkin yhä monimutkaisia kysymyksiä. Oma maani (Irlanti) on tällä hetkellä YK:n turvallisuusneuvoston jäsen ja syyskuun 23. päivä Irlannin pääministeri (*Taoiseach*) **Micheál Martin** isännöi turvallisuusneuvoston tapaamista ilmastonmuutoksesta ja turvallisuudesta. Pysyvät jäsenmaat Venäjä ja Kiina kuitenkin argumentoivat, että turvallisuusneuvosto ei ollut oikea paikka keskustella aiheesta. Vastalauseet kuvastivat sitä pitkään jatkunutta jännitettä, joka ilmeni jo vuonna 2007, kun Iso-Britannian tuolloinen ulkoministeri **Margaret Beckett** ensi kerran yritti nostaa ilmastonmuutoksen turvallisuusneuvoston agendalle.

Siinä missä suurvallat kilpailevat vaikutuksesta Tyynellämerellä, alueen maat itse ovat luoneet kunnianhimoisia suunnitelmia merialueiden rajojen jäädyttämisestä turvatakseen oman olemassaolonsa.

EMMA: Kuten aiemmin mainitsin, niin kutsuttu turvallistaminen, jossa ilmastonmuutos kehystetään turvallisuuskysymykseksi ei ole ainoastaan hyödyllinen ilmiö, vaan se voi olla myös haitallista, jos siitä seuraa epädemokraattisia ja ulossulkevia toimenpiteitä. Kysymys siten on, miten kehittää tuloksia tuottavaa ilmastoturvallisuutta koskevaa politikkaa demokratian ja kansalaisyhteiskunnan viitekehyksessä.

Nähdäkseni osa ongelmaa on siinä, että käsittelemme vaikutuksia tulevaisuudessa. On äärimmäisen vaikea määritellä politiikkatoimenpiteitä tilanteessa, jossa me emme pysty varmuudella näkemään niiden vaikutuksia tulevaisuudessa.

Yksi tapa helpottaa tätä jossakin määrin on keskittyä tarkemmin ja yksityiskohtaisemmin tiettyihin tapaustutkimuksiin ilmastonmuutoksen turvallisuusvaikutuksista rajatuissa konteksteissa. Lisäksi meidän täytyy pystyä osallistamaan myös turvallisuussektorin ulkopuolisia toimijoita nimenomaan ilmastonmuutoksen turvallisuusvaikutuksiin varautumista koskevaan strategiseen suunnitteluun.

Ilmastomuutoksesta keskusteleminen jumiutuu usein melko toivottomiin ja synkeisiin tulevaisuusnäkyviin. Vähättelemättä ilmastokriisin merkitystä, onko meillä lainkaan syytä optimismiin? Onko horisontissa toivoa, jota emme vielä näe?

EMMA: Minun mielestäni on hyvin tärkeää muistaa, että on itse asiassa meistä itsestämme kiinni, kuinka vaikeaksi ilmastonmuutos äityy. Ymmärrän kyllä, että tämä ei varsinaisesti herätä optimismia ottaen huomioon toimenpiteiden hitaan etenemisen tähän asti. Mutta se, miten ilmastonmuutoksesta on tullut keskeinen agendakysymys viimeisten vuosikymmenten aikana antaa minulle jonkinlaista toivoa, että poliittinen tahtotila alkaa muodostua ja se kuitenkin on tässä avaintekijä.

Jos ajatellaan vaikka IPCC:n uusinta raporttia, minun mielestäni tiedämme aika hyvin, mitä pitäisi tehdä ja monilta osin meillä on jo teknologisia ratkaisuja olemassa. Mitä meiltä puuttuu, on järjestelmällisempi ymmärrys siitä, miten toteuttaa erilaisia rakenteellisia ja sosiaalisia muutoksia, joita siirtymä vaatii.

Esimerkiksi itsekin edustamani BIOS-tutkimusyksikön piirissä olemme puhuneet ekologisesta jälleenrakennuksesta poliittisena ja yhteiskunnallisena prosessina, jonka myötä muun muassa asumisen, liikkumisen, ruoan ja energiantuotannon infrastruktuuri ja käytännöt uudistetaan siten, että niiden aiheuttamat päästöt ja luonnonvarojen käyttö laskevat kestäviin rajoihin. Tällaisten käytännön ratkaisujen siivittämänä myös poliittinen keskustelu voi vähitellen edetä kohti siirtymän toteuttamista.

Iso osa keskustelun edistymisestä kuuluu nuorille ilmastoaktivisteille, jotka ymmärtävät, että tämä on eksistentiaalinen kysymys heidän tulevaisuutensa kannalta.

> Meiltä puuttuu järjestelmällisempi ymmärrys siitä, miten toteuttaa erilaisia rakenteellisia ja sosiaalisia muutoksia, joita siirtymä vaatii.

DIARMUID: Kohtaan tämän kysymyksen päivittäin omassa työssäni ja tiedän, että myös opiskelijani kipuilevat ilmastonmuutoksen vastaisten toimien suunnattomuuden kanssa samalla tiedostaen, että jokainen on vain yksilö. Jos haluan tavoitella optimismia, viittaan usein **Greta Thurnbergin** kommenttiin: ”kun alamme toimia, toivo on kaikkialla”.

Inspiroidun opiskelijoistani ja koululaisista, jotka ovat palanneet kaduille perjantaiprotesteihin sekä vetovoimasta, jonka ilmastonmuutos on saavuttanut yhteiskunnassa viime vuosien aikana. Se tuntuu tietenkin liian vähältä, mutta mielestäni olemme kuitenkin menossa oikeaan suuntaan. On kuitenkin tärkeää, että tätä viimeisintä ilmastokokousta ei pidetä viimeisenä tilaisuutena puuttua ilmastomuutokseen. Uusiakin mahdollisuuksia tulee.

Kaikki tuntevat rohkean Greta Thurnbergin, mutta työni puolesta tunnen sadoittain samanlaisia rohkeita nuoria. Nuoret tekevät jokapäiväistä vaikuttavaa työtä ilmastopolitiikan kulisseissa.

MILLA: Huolimatta siitä, että asun alueella, joka usein esitetään tuhon omaksi, olen hyvin toiveikas. Alueen valtiot esittävät jatkuvasti rohkeita, ilmastonmuutoksen negatiivisten vaikutusten lieventämiseen tähtääviä aloitteita, esimerkkinä alueen merirajojen jäädytys, jottei merenpinnannousu pääse vaikuttamaan valtioiden suvereeneihin aluevesioikeuksiin. Opetan nuoria, jotka tulevat erilaisilta riskialueilta. Jotkut ovat jo kohdanneet muuton omasta kylästään merenpinnannousun vuoksi, tai menettäneet kotinsa myrskyissä. Olen hyvin otettu näiden nuorten määrätietoisuudesta ja tavoitteellisuudesta.

Meidän opiskelijamme ovat aloittaneet kampanjan, jossa vedotaan YK:n kansainväliseen tuomioistuimeen, jotta se ottaisi käsittelyyn ilmastokriisin ja ihmisoikeuksien välisen suhteen. Kampanjaa tukevat nyt myös alueelliset hallinnot. Samanaikaisesti on vastustettu Australian suunnitelmia avata uusia hiilivoimaloita. Tiedän, että kaikki tuntevat rohkean Greta Thurnbergin, mutta työni puolesta tunnen sadoittain samanlaisia rohkeita nuoria. Nuoret tekevät jokapäiväistä vaikuttavaa työtä ilmastopolitiikan kulisseissa.

PhD Milla Emilia Vaha opettaa kansainvälistä politikkaa University of the South Pacific -yliopistossa Fidžisaarilla.

VTT Emma Hakala toimii vanhempana tutkijana Ulkopoliittisessa instituutissa, tutkijana Helsingin yliopistolla ja on BIOS-tutkimusyksikön jäsen.

Diarmuid Torney is an associate professor in the School of Law and Government at Dublin City University. His research focuses on climate change politics and governance.

Mikko Poutanen on yhteiskuntatieteiden tohtori ja tutkijatohtori Tampereen yliopistossa, Koneen säätiön rahoittaman ”Kohti parempaa yliopistomaailmaa” -tutkimushankkeen jäsen sekä Politiikasta-lehden vastaava päätoimittaja.

Anna Kronlund (YTT) on Yhdysvaltoihin keskittynyt politiikan tutkija Jyväskylän yliopistossa sekä Koneen säätiön rahoittaman hankkeen ”YK:n legitimiteetti ja ylikansalliset haasteet, 1990–2019” tutkimushankkeen johtaja.